

2018-imut Ilassutissatut aningaasaliissutitut inatsisissatut siunnersuut
(Aningaasaqarnermut Nunanilu Avannarlerni suleqatigiinnermut Naalakkersuisoq)

Akissuteqaat
(Aningaasaqarnermut Nunanilu Avannarlerni suleqatigiinnermut Naalakkersuisoq)

Aappassaaneerinnineq

Matumuuna Naalakkersuisut Aningaasaqarnermut Akileraartarnermullu Ataatsimiititaliaq 2018-imut ilassutitut aningaasaliissutitut inatsisissatut siunnersuummut isumaliutissiissutaanik qujassuteqarfigaat.

Ataatsimiititaliap isumaqatigiittup siunnersuutip akuersissutigineqarnissaanik inassuteqarnera Naalakkersuisut qujassutigaat.

Piffissami 2014-2018 aningaasaliissuteqarnissamut qinnuteqaatit ataatsimiititaliamut nassiunneqartut, piffissami taaneqartumi ukiuni kingullerni pingasuni ataatsimut isigalugu amerliartornerat Aningaasaqarnermut Akileraartarnermullu Ataatsimiititaliap isumaliutississummini oqaatigaa. Tassunga atatillugu 2014-imi 2015-imilu aningaasaliinissamut qinnuteqaatit, 2014-imi qaammatit pingasukkaat kingullersaasa aallartinnerani Inatsisartunut qinersisoqarneranik suaruteqarnermik nalaataqarfiunerat, 2015-imullu aningaasanut inatsit aatsaat ulloq 12. maj 2015 Inatsisartunit akuersissutigineqarnera Naalakkersuisut erseqqissaatigissavaat. Tamatuma saniatigut 2014-imit 2018-imut ukiut tallimaannaat tunuliaqutaralugit illuinnaasiortunik inerniliinissaq mianersuutigineqartariaqarpoq. Taamaalillunilu ataatsimiititaliap 2016-imut Ilassutitut aningaasaliissutitut pillugit inatsisissatut siunnersuummut isumaliutissiissummini, aningaasaliissutissatut siunnersuutit piffissami 2003-imit 2016-imut ataatsimiititaliamut nassiunneqartut ikiliartornerat, tamannalu ataatsimut isigalugu pisoq oqaatigimmagu erseqqissaatigineqassaaq. 2008-imi aningaasaliissutissatut qinnuteqaatit ataatsimiititaliamut nassiunneqartut 93-iupput, 2018-imilu 40-llutik.

Pisuni Naalakkersuisut oqaasertaliussatigut aningaasaliissutitut nuussassanik qinnutigineqartunik akuersisinnanermut pisinnaatitaaffeqarfigeriigaanni, ilassutitut aningaasaliissutitut qinnuteqaatinik nassitsinissamut aningaasaliissuteqartarnermi inatsisitigut toqqammaviit pillugit ataatsimiititaliaq isumaliutissiissummi isummersuuteqarpoq. Suliat taamaattut ataatsimiititaliamut suliassanngortillugit nassiunnagit, Naalakkersuisunit suliarineqaannartarnissaat Ataatsimiititaliap qinnutigaa. Ataatsimiititaliap ingammik suliaq (18-823) innersuussutigaa, tassani Naalakkersuisut peqqinnissaqarfimmi atuinerussutitut 17,3

mio. kr.-nik aningaasaliissuteqarnissamut qinnuteqarput. Atuinerussutip illuatungaani atuinikinnerunermut aningaasalersorneqarnissaa innersuussutigineqarpoq. Ataatsimiititaliap ukiup ingerlanerani siusinnerusukkut peqqinnissaqarfimmut ilassutitut aningaasaliissutit tassunga assingusut 12,2 mio. kr.-t akuersissutigereersimavai, tassanilu aamma atuinerussutit ingerlatsinermut sillimmatinit, sillimmatinillu allanit taamaattunik annikilliliinikkut aningaasalersorneqarnissaat inassutigineqarpoq.

Oqaasertaliussanik toqqammaveqartumik iliuuseqarnissamut pisinnaatitsissut, nalinginnaasumik Naalakkersuisut iliuusissamik isumaginninnissamik pisussaanerannik isumaqanngilaq, Naalakkersuisulli taamatut iliuuseqarsinnaanermik pisussaataanerattut isigineqassalluni. Naalakkersuisut pisinnaatitaaffimmik aalajangersimasumik atuinissamik aalajangernerminni, suliami aalajangersimasumi politikikkut aningaasaqarnikkullu tamatuma naapertuunera pissusissamisoortumik isummersorfigisinnaavaat. Taamaattoqanngippallu Naalakkersuisut Aningaasaqarnermut Akileraartarnermullu Ataatsimiititaliamut qinnuteqarnissamik periarfissaannik, naapertuuttumik inuiaqatigiilluunniit akornusersuinngitsumik ingerlanneqarnissaannik pisariaqartumik qulakkeerinninniarnermik tunngaveqarlutik iliuuseqarsinnaanerannik, Naalakkersuisut oqaasertaliussatigut allatigut aningaasaliinissamik periarfissaqarnerannit mattunniarnerat siunertaqarsorinangilaq.

Suliami aalajangersimasumi peqqinnissaqarfiup 2018-imi missingersuutinut sanilliullugu atuinerunissamik naatsorsuutiginninnera, oqaasertaliussat toqqammavigalugit ukioq manna ukiumut aningaasanut inatsiseqarfimmut 2019-imut oqaasertaliussani peqqinnissaqarfimmi atuinerussutit atuinikinnerussutillu ukiumut aningaasanut inatsiseqarfimmut tullermut nuussinnaaneranik piginnaatitsissut innersuussutigalugu pisinnaasoq Ataatsimiititaliaq isumaqarpoq. Tamannali pisumi aalajangersimasumi naapertuuttuussanngilaq. Peqqinnissaqarfimmi aningaasaliissutit ataatsimut isigalugu tatineqarput, taamaammallu 2018-imi annertuumik atuinerussutip ukiumi tullermi atuinikinnerunikkut oqimaaqatigiissinnissaa piviusorsiortuunanilu naapertuuttuusimassanngikkaluarpoq. Taamaaliornikkullu atuinerussutit ukiumit ukiumut nuunneqartut annertusiartuinnavinnissaat annertuumik aarlerinaateqassaaq.

Tamannalu tunuliaqutaralugu ataatsimiititaliap naggataagut qinnuteqaammik akuersinera Naalakkersuisut iluarisimaarpaat. Tassungalu atatillugu peqqinnissaqarfiup ukiumi 2018-imi atuinerussutaasa sillimmatinik aningaasaliissutinillu atuinikinnerunermikkut aningaasalersorneqarnerata iluatsittumik pinera Naalakkersuisut iluarisimaarpaat. Ukiuni siusinnerusuni peqqinnissaqarfimmi atuinerussutit amerlasuutigut IST-p inernissaanik missingersuutip ajornerulersinneratigut aningaasalersorneqartarput. Ataatsimiititaliap oqariartuutai tunuliaqutaralugit Naalakkersuisut siunissami immikkoortuni nuussinissanik periarfissanut pisinnaatitaaffioreersuni aningaasaliivigineqarnissamik qinnuteqaammik nassitsinissamik pisariaqartitsilernerme sooq pisinnaatitaaffiit atorneqannginneri pillugit nassuiaateqartarnissaq Naalakkersuisut anguniarpaat.

Ataatsimiititaliap isumaliutissiissummini ilanngullugu peqqinnissaqarfiup aningaasaqarnerminik aqutsineranik, kiisalu aningaasaliissutinik atuineranik aarlerissuteqarnini ilanngullugu oqariartuutigaa. Pineqartumi aaqqiissuteqarnissaq pingaartinneqartariaqartoq ataatsimiititaliaq oqariartuuteqarpoq. Tamatuma pingaarutaa Naalakkersuisut isumaqatigaat, taamaammallu 2019-imut aningaasanut inatsit pillugu

isumaqatigiissut aallaavigalugu peqqinnissaqarfiup aningaasartuutaanik misissueqqissaarnermik aallartitsillutik, taannalu pitsanngorsaanerit naapertuuttut aaqqissuussaankullu allannguutit il.il. aqqutigalugit ukiuni aggersuni peqqinnissaqarfiup missingersuutit malinninneranut peqataaqataassaaq ajornanngippallu suliniutinut allanut aningaasanik atugassaqalernissamik kinguneqassalluni. Misissueqqissaarnermi ilaatigut angallassinermut aningaasartuutit, paarlatsinut aningaasartuutit, ilaatigut telemedicin atorlugu katsorsaanerup pitsaanagerusumik ingerlanneqalerneratigut, napparsimalernissamut sillimmatit ilanngaatigineqarsinnaanerannik atulersitsisinnaaneq kiisalu atuisut akiliisinneqartalersinnaanerit aallunneqassapput. Aningaasartuutit misissueqqissaarnermik ungasinnerusooq isigalugu ilaatigut pineqartoq pillugu immikkoortumut pilersaarummi suliaqarnermut ilapittuisuussaaq. Aningaasaqarnermut Akileraartarnermullu Ataatsimiititaliaq ukioq manna siusinnerusukkat misissueqqissaarnermik suliaq tamanna pillugu ilisimatinneqarpoq.

Naggasiullugu Naalakkersuisut sanaartornermut aningaasaliissutinik qanoq ilillutik sukkanerusumik atugassanngortitsinissaaq, kiisalu suliniutit assigiinngitsut inaarsarnerisa qanoq sukkanerusumik naammassineqarsinnaanerit isumaliutigissagaat ataatsimiititaliaq inassutigaa. Tassunga atatillugu Missingersuutit Naatsorsuutillu pillugit Inatsimmi § 11, imm. 2 naapertorlugu Naalakkersuisut ataasiakkaat akisussaaffeqarfimminnut aningaasaliissutinut akisussaasuunerit Naalakkersuisut oqaatigiumavaat. Aalajangersagaq taana ikorfartorniarlugu Naalakkersuisut ilaatigut siusinnerusukkat ataatsimut sanaartukkanut immikkoortoq atorunnaarsippaat. Tamatuma kingorna Naalakkersuisoqarfiit ataasiakkaat sanaartukkaminnik aqutsinissamut, taakkununga malinnaanissamik qularnaarinissaaq nammineerlutik akisussaaffigilerpaat. Ingammik immikkoortuni ikittuinnarnik minnerusunilluunniit sanaartukkanut aningaasaliissuteqarfiusuni, taamaalillunilu assersuutigalugu sanaartornermik isumaqatigiissutinik, sanaartornermilu siunnersortinik avataaneersunik passussinermik misilittakkanik killilimmik katersinissamik periarfissaqartunut tamanna unammillernarsinnaavoq. Ilanngullugulu ukiuni makkunani ataatsimut isigalugu aningaasarsiornerup pitsaasumik ingerlanerata nalaani, sanaartortut akornanni killilimmik nutaanik tigusinissamut periarfissaalatsisoqarmat, sanaartukkallu amerlasuut akit sanaartugassat suliariumannittussarsiuunneqarneranni akit qaffasippallaarnerujussuat neqeroortoqartannginneraluunniit patsisigalugu kinguarsarneqartarnerat oqaatigineqassaaq.

Ilanngullugu ukiuni kingullerni pisortat sanaartornermik ingerlataasa ilaat annertuut Namminersorlutik Oqartussanit kommuninut nuunneqarnerat erseqqissaatigineqassaaq. Ilaatigut atuarfinnik ulluuneranilu paaqqinniffinnik sanaartornermut iluarsartuussinernullu aningaasanut inatsisikkut sanaartornermut aningaasaliissutit 2018-imut Aningaasanut Inatsit aallarnerfigalugu kommuninut nuunneqarput. Ukiuni aggersuni sanaartukkanik nuussinissat allat maanna sulissutigineqarput. Tamanna sanaartukkanik suliniutit ataasiakkaat sukkanerusumik pisinnaalernerannik kinguneqassasoq, kiisalu aamma illoqarfiit annerusut avataanni suliffissaqartitsinermik pilersitsissasoq naatsorsuutigineqarpoq.

Taama oqaaseqarlunga inatsisissatut siunnersuut Inatsisartunut suliasanngortippara.